

Tit Makcij Plaut

DVOJČKA

Prevedel: Anton Sovre

Priredil: Marjan Belina

Plavt je predstavnik situacijske komedije, polne intrig (spletk) in situacijskih preobratov.

Delo Dvojčka temelji na enem samem motivu situacijske komike, na zamenjavi oseb. Tudi Shakespeare je tu našel motiv za svojo Komedijo zmešnjav.

Vedno je predlogo prilagodil miselnosti in okusu rimskega občinsva. Tako so se rojevale bolj ali manj samosvoje komedije, ki so pod krinko grškega okolja velikokrat smešile rimsko življenje. In Rimljani so se posmehovali nespametnim Grkom, ne da bi vedeli, da se posmehujejo sami sebi.

V izvorniku se je komedija delila na sedem dejanj. V prevodu pa je razdeljene na dva dela, od katerih ima vsak trinajst prizorov. Prolog (uvodni del) nam posreduje predzgodbo, sledi mu ekspozicija (načrt za kakšno delo), ki traja vse do prve zamenjave v šestem prizoru prvega dela.

PRVI DEL

V Sirakuzah je živel stari trgovec. Žena mu je rodila dvojčka, ki sta si bila zelo podobna, ločili so jih samo po imenu. Ko sta imela dvojčka sedem let, je oče opremil trgovsko ladjo in vzel na krov enega od dvojčkov in ga odvedel s sabo v Tarent na sejem.

V Tarentu so ravno imeli tekme in zato je bilo tam polno ljudi. Trgovcu se je fant izgubil v gneči in najde ga neki domačin iz Drača in ga odpelje s sabo. Oče je obupan, ker je izgubil sina, zato zboli in v nekaj dnevih umre v Tarentu.

Ko je ta novica prišla k dedu v Sirakuze je drugemu vnuku spremenil ime in ga je klical po izgubljenem vnuku(MENEHMUS).

Tisti, ki je ugrabil enega od dvojčkov je bil bogat, a ni imel otrok, zato ga je posinovil. Poiskal mu je nevesto z lepo doto (to pomeni, da je bila bogata) in ga izbral za dediča.

Ko je šel nekoč ugrabnik čez narasel potok, mu je deroča voda spodnesila noge in je umrl. Zgubljeni sin pa je zato padel v silno bogastvo

Drugi dvojček iz Sirakuz pa je prišel s svojim slugo v Drač pozvedovat za svojim bratom.

Prvi prizor:

(Penikulus)

Pentikulus se predstavi.

Drugi prizor:

(Penikulus, Menehmus Dračan, Matrona)

Menehmus je prišel iz hiše in se jezil na svojo ženo, saj ga vedno, ko se odpravlja z doma zadržuje, kliče, izprašuje. Menehmus in penikulus se srečata in odpravita se k ljubici od Menehmusa. Med potjo mu Menehmus pove, da je svoji ženi ukradel haljo in da jo bo nesel svoji ljubici Erotii.

Tretji prizor:

(Menehmus Dračan, Penikulus, Erotia)

Menehmus bi pri Erotii rad imel gostijo in Erotia mu dovolilo. Menehmes in Penikulus se odločita, da bosta imela tekmovanje v pitju. Menehmes potem Erotii izroči haljo. Seveda je to Erotii všeč in mu reče, da njegova darljivost prekaša vse in, da je daleč pred drugimi, ki se trudijo za njeno ljubezen. Menehmes ji naroči, da naj pripravi vse potrebno za gostijo. Medtem sta šla Penikulus in Menehmes na trg.

Četrty prizor:

(Erotia, Cilinder)

Erotia pošlje kuharja Cilindra na trg naj ji prinese vse potrebno za današnjo gostijo.

Peti prizor:

(Menehmus Sirakužan, Mesenio)

Menehmusov brat dvojček pride s sužnjov v Drač.

Šesti prizor:

(Menehmus Sirakužan, Mesenio, Cilinder)

Cilinder se vrača s trga in vidi Menehmusa pred vrati. Pozdravi ga. menehmus ga seveda ne pozna in ko mu Cilinder začne omenjati še druge goste na gostiji se oglasi Mesenio, ki spet reče Menehmusu, da je v tem mestu polno sleparjev. Cilinder gre po Erotio, da bo Menehmusa povabila v hišo.

Sedmi prizor:

(Menehmus Sirakužan, Mesenio, Erotia, Hišna)

Erotia reče Menehmusu naj pride v hišo. Mesenio jo vpraša, kje je spoznala Menehmusa in ona mu odgovori, da v Draču, kjer je tudi on spoznal njo. Mesenio ji reče, da se mu to zdi skoraj nemogoče, saj je Menehmus v Drač prišel šele danes. Erotia se ne da prepričati in ga še enkrat povabi v hišo.

Menehmusu se zdi čudno, da ga Erotia kliče s pravim imenom. Mesenio mu reče, da se mu zdi, da verjetno ve, da ima veliko denarja. Menehmus se odloči in da denar Meseniu potem bo videl, če ga ima Eritia še vedno rada.

Erotia Menehmusa prepričuje, da ji je dal ženino haljo, Menehmus pa to zanika, saj ni bil še nikoli oženjen in tudi nikoli še ni stopil v to hišo. Menehmus končno le stopi v hišo, saj bi rad imel straho nad glavo, in ji reče, da ji zaradi halje ni hotel povedati, ker se je bal, da bi ga Mesenio zatožil ženi.

Erotia ga prosi, ko bo šel, naj odnese haljo, ki ji jo je prinesel, k vezilji, da jo prekroji. Menehmus se takoj strinja, saj je tako žena ne bo prepoznala, če sreča Erotio v njej na cesti. Menehmus naroči slugi naj gre k mornarjem in odda prtljago, potem pa naj se vrne po Menehmusa še preden zaide sonce.

Osmi prizor:

(Penikulus)

Menehmus (iz Drača) se je izmuznil Penikulusu in je šel k Eroti. Penikulus potem hitro odhiti. Ko pride do Erotie pa na vratih vidi Menehmusa (iz Sirakuze) z haljo.

Deveti prizor:

(Penikulus, Menehmus Sirakužan)

Menehmus obljubi Erotii, da ji haljo še danes prinese nazaj, lepo predelano, vso novo...in si misli, da se ta halja zagotovo ne bo več vrnila k lastniku.

Do Menehmusa pride Penikulus in ga zmerja. Menehmus pa se čudu in mu reče, kako si upa zmerjati naznanega človeka. Penekulusu pa se zdi čudno, zakaj ga Menehmus sprašuje po imenu.

Penikulus ga vpraša, če ni te halje vzel ženi, Menehmes pa mu odgovori, da sploh še oženjen ni. Penikulus mu zagrozi, da bo vse povedal njegovi ženi.

Penikulus se odpravi, Menehmes pa se čudi, zakaj ga vsi poznajo, kamoro koli pride.

Deseti prizor:

(Menehmus Sirakužan, Hišna)

Erotia je prosila Menehmusa naj odnese zlato nadlahtnico k zlatarju in iz tega zlata naj naredi novo nadlahtnico. Hišna potem vpraša Menehmusa, če se spolne te nadlahtnice, ki jo je nekoč ukradel ženi. Menehmus se seveda ni spolnil in zato mu je Hišna rekla, da je ne sme vzeti. Menehmus se potem spolne;). Hišna pa mu reče naj da še njej narediti uhane. Monehmus ji reče, naj mu da denar za delo. Hišna pa ga lepo prosi naj založi denar in da u bo drugič vrnila. Monehmus se ne strinja s tem, zato oddide.

Monehmus gre k slugi, da mu pove, kako so obdarila ga nebesa.

Enajsti prizor:

(Penikulus, Matrona)

Matrona jamra Penikulusu, kako naj zdrži v tem zakonu, če vsako stvar, ki jo ima, vzame mož in nese Erotii. Penikulus ji predlaga, naj moža zasači pri delu. Potem ji pove, da nese njeno haljo v predelavo. Matrona potem vidi Monehmusa (iz Drača), kako prihaja, a halje nima. Matrona potem razmišlja, kako naj ravna z njim. Penikulus ji svetuje naj ga ozmarja kot psa in Matrona se odloči, da ga tudi bo.

Dvanajsti prizor:

(Penikulus, Matrona, Menehmus Dračan)

Menehmus se vrne domov in Matrona ga ozmerja zaradi halje. Penikulus mu pove, kako mu je danes pojedel celo kosilo in kako ga je danes pijan zasmehoval. Menehmus pa seveda ni vedel o čem govori Penikulus, saj danes še kosil ni. Matrona pove Menehmisu, da nima več halje. Menehmus pa se izgovori, da je dal haljo samo na posojilo. Matrona pa mu ree, naj gre nazaj po haljo in, da naj se brez nje ne vrača v hišo.

Menehmus si misli, da če ga žena ne pusti v hišo, ga bo pa zagotovo Erotia. Potem je šel prosit Erotio, naj mu vrne haljo, saj ji bo kupil novo, še lepšo.

Trinajsti prizor:

(Monehmus Dračan, Erotia)

Erotia povabi Menehmusa v hišo. Potem ji Menehmus reče, če mu lahko da nazaj haljo, saj je njegova žena izvedela vse. Erotii se zdi čudno, saj mu jo je malo prej dala, da naj jo nese vezilji in zraven še nadlahtnico.

Potem pa mu Erotia reče, da naj ne prihaja več v njeno hišo in, da naj si poišče drugo, ki jo bo imel za norca.

DRUGI DEL**Prvi prizor:**

(Menehmus Sirakužan, Matrona)

Menehmus pride k Matrani in s sabo prinese haljo. Matrana ga nadere. Menehmus pa ji reče, da je ni ukradel njej, ampak jo je dobil od svoje druge žene. Matrana pokliče svojega očeta da mu pove, kako ga Menehmus lomi. Menehmes je zatajil, da je ukradel haljo. Rekel je da Matrano in njenega očeta danes prvič vidi.

Drugi prizor:

(Matrona, Menehmus Sirakužan, Starec)

Oče pride k Matrani in jo vpraša kaj je narobe. Matrona mu odgovori, da v tej hiši ne more več živeti in hoče, da jo oče vzame domov. Oče pa ji reče, da ji je

že stokrat rekel, da mora biti poslušna možu in, da naj ga ne sprašuje za vsak korak kam gre in kaj počne. Matrona pove očetu, da ima Menehmus razmerje v bližini in da hodi popivat k njej. Oče se ne strinja z njo, saj mož še vedno dobro skrbi za njo. Matrona pove očetu, da ji je ukradel nakit in halje.

Ko oče zaslišuje Menehmusa mu pa pove, da še nikoli ni stopil v to hišo in tudi starca ne pozna. Starec misli, da je Menehmus znorel. In Menehmus se odloči, da se bo delal norega in jiju bo s tem odgnal. Končno sta oba zbežala, Menehmus pa je šel naravnost k ladji.

Tretji prizor

(Starec, Zdravnik)

Starec je poklical zdravnika in zdravnik mu obljubi, da bo Menehmus takoj zdrav.

Četrti prizor:

(Starec, Zdravnik, Menehmus Dračan)

Do Menehmusa stopi zdravnik in ga vpraša, kakšno vino pije: rdečega ali belega. Menehmus se razjezi. Zdravnik pa ga še naprej sprašuje neumna vprašanja. Menehmus mu na ta vprašanja odgovarja zelo bistro. Zdravnik potem reče, da je Menehmusa nor, starec pa je zdravnika zavrnil, saj glede kako je odgovarjal na vprašanja je zdaj Menehmus cvet modrosti. Zdravnik svetuje starcu, naj odpelje Menehmusa k njemu v sanatorij in ga bo zdravnik tam zdravil po mili volji. Starec zdravniku obljubi, da bo Menehmusa pripeljal in nato zdravnik oddide.

Peti prizor:

(Menehmus Dračan, Starec, Biriča)

Starec zabiča beričima, da naj odpeljeta Menehmusa v sanatorij. Menehmus hoče, da ga izpustita in prosi meščane, naj mu pomagajo.

Šesti prizor:

(Menehmus Dračan, Biriča, Mesenio)

Mesenio vidi, kako Menehmusa vlečejo po cesti in mu pohiti na pomoč. Mesenio ga prosi, naj mu da Menehmus svobodo, ker ga je rešil. Menehmus pa ga je prepričeval, da ni njegov gospod. Menehmus ga vseeno izpusti in Mesenio je zdaj svoboden. Menehmusu reče, da gre v gostišče in mu prinese prtljago in denar. Menehmus pa bo spet vprašal Erotio, če mu vrne haljo.

Sedmi prizor:

(Matrona, Sužnja)

Matrona in dva sužnja se zmenijo, da bojo napadli Menehmusa, ga zvezali in spravili k zdravniku.

Osmi prizor:

(Mesenio, Menehmus Sirakužan)

Menehmus in Mesenio se srečata in Mesenio reče Menehmusu, da ga je ravno videl in, da ga je iztrgal iz rok dveh biričev, ki sta ga ugrabila. Seveda mu je tudi rekel, da mu je v zahvalo dal prostost.

Deveti prizor:

(Menehmus Sirakužan, Mesenio, Matrona, Sužnja)

Mesenio in Menehmus sta padla v zasedo. Menehmusa je napadla Matrona in njena dva sužnja.

Deseti prizor:

(Mesenio)

Mesenio gre za gospodarjem in ga hoče rešiti, saj je vsak suženj zvest svojemu gospodarju in bo tako mogoče dobil svobodo.

Enajsti prizor:

(Menehmus Dračan, Erotia, Cilinder)

Menehmus je Erotii ukradel nakit, ki ga je nekoč vzel svoji ženi Matroni. Mislil je, da ga bo Matrona tako spet vzela v svojo hišo.

Dvanajsti prizor:

(Menehmus Dračan, Erotia, Cilinder, Matrona, Mesenio, Sužnja, Menehmus Sirakužan)

Ko Matrona pred svojo hišo vidi Menehmusa Dračana se začudi, saj je malo prej videla zdravnika, kako mu je v usta vlil močno odvajalo. Odločila se je, da ga spravi nazaj k zdravniku. Potem ga vidi še Erotia in se odloči, da mu bo odrezala njegovo moškost☺. Erotia mu reče, naj ji vrne nakit in haljo, ki ju je ukradel. Cilinder ga drži za glavo, medtem, ko se Matrona in Erotia prepirata. Medtem prideta Mesenio in Menehmus Sirakužan.

Trinajsti prizor:

(Menehmus Sirakužan, Mesenio, Menehmus Dračan)

Menehmus Dračan je ušel in se odpravil na deželo. Potem se srečata Menehmus Sirakužan in Menehmus Dračan in ugotovita, DA JE MENEHMUS DRAČAN OD MENEHMUSOVEGA OČETA SIN☺. Mesenio ugotovi, da sta dvojčka. Menehmus Sirakužan pa mu reče, da če to dokaže je svoboden. Mesenio je obema hkrati postavljaj vprašanja in odgovarjala sta po svoji vesti. Dračan pove zgodbo, kako ga je oče odpeljal v Tarent na sejem in, da se je izgubil in bil odveden. Potem povesta še vsak svojo zgodbo kaj se jima je zgodilo v Draču. Mesenio zdaj zahteva svobodo.

Dvojčka sta se odločila, da se bosta vrnila v domovino. Dračan pa bo svoje imetje prodal na dražbi.